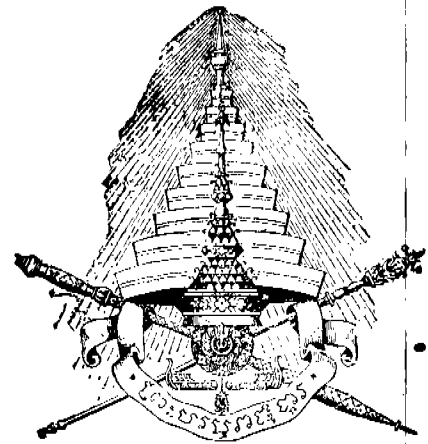

ประทับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เสด็จออกทางพระ
ทวาร จักรพรรดิภิรมย์มุขกระสัน พระที่นั่ง ศุภิศิมาหา
ปราสาท ทรงพระดำ เนิน โดยทาง ชาติพระบาท
ประทับบนหอธรรมสังเวช ทรงจุดเทียนเครื่อง
นมัสการแล้ว โปรดเกล้าฯ ให้พระยาศรีสุนทร
โวหาร เจ้ากรม พระอาลักษณ์ อ่านประกาศ ตั้งกรม
สมเด็จพระเจ้าตากสิน ด้งมีพระนาม ตามจารึกในพระ
สุพรรณบัฏว่า “ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
เจ้าฟ้า จันทราดิลกนเรศวร วัชรวิกรมมหาราช
กรมขุนพิศุขเสวีจันทร์ ” จบแล้ว เจ้าพนักงาน
กรมพระอาลักษณ์ทูลเกล้าฯ ถวายพระสุพรรณบัฏ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับแล้ว ทรงตั้ง
พระสุพรรณบัฏ ที่พระโกศสมเด็จพระเจ้าตาก
สินมหาราชแล้ว ทรงวางพวงดอกไม้ ที่ชั้นแว่นฟ้าพระโกศ
และพระบรมวงษานุกรษ์ และข้าทูลฉลองของ ขุนตีพระบาท
ผู้ใหญ่ผู้น้อย ทั้งฝ่ายหน้าและฝ่ายใน ทรงวางและ
วางพวงดอกไม้ ณ ที่ซึ่ง เจ้าพนักงาน คัดไว้ ในวงทั่ว
แล้ว เจ้าพนักงานชาวประโคน ซึ่งประโคนแตร
สังข์พินพายี่ และกลองชนะ มาตั้งแต่เมื่อเวลา
อ่านประกาศตั้งกรมจบแล้วนั้น ก็หยุดประโคนใน
เวลานั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทอดผ้าไตร
๒๐ ไตรกับผ้าขาวมัดดิน ๒๐ ผืน ส่วนของเจ้าภาพ
ลำดับปวงษ์ พระสังข์ ๒๐ รูป ลำดับปวงษ์แล้ว
พระเจ้าน้องยาเธออดวยยกอนุโมทนา สมเด็จพระ
วันรัตอดวยยกวิเศษ สมเด็จพระพุทธมหาราชเจ้า
พระพรตา และโปรดเกล้าฯ ให้พระยาศรีสุนทร
โวหาร อ่านประกาศตั้งกรมณที่ประชุมข้าราชการ
ผู้ใหญ่ผู้น้อย ซึ่งเฝ้าทูลฉลองของขุนตีพระบาทอยู่
ที่ปราสาทสำหรับเฝ้าทูลฉลองของขุนตีพระบาทชั้นล่าง อีกครั้ง
หนึ่ง เพราะบนหอธรรมสังเวชชั้นนั้น เป็นที่คับแคบ

ไม่พอที่ข้าราชการจะเข้าไปเฝ้าทูลฉลองของขุนตีพระบาท
พึงประกาศให้ทั่วถึงกันได้ ครั้นลำดับปวงษ์เสร็จ
แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จลง
จากหอธรรมสังเวช ทรงดำเนินมาทรงทอดพระ
ที่นั่งไฟฟ้าที่หน้าห้องราชองครักษ์ เสด็จพระราชดำ
เนินกลับสู่วังสวนกุหลาบ เวลาบ่ายห้าโมง เป็นเสร็จ
การ

ประกาศตั้งกรม

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เจ้าฟ้าจันทราดิลกนเรศวร
—*—
สมเด็จพระพุทธมหาราช เป็นองค์ภาค
ดวงแก้ว ๒๕๕๗ พระราชา บัณฑิตบัณฑิต จันทร
คตินิยม นาคสังข์วิจิตร มาฆมาศ กภาพักษ์
ทศมัตถิ พุฒวาร สุริยหคิภาค รัตนโกสินทร
ศก ๒๒๓ มีนาคมมาศ ปฐมมาศาคุณพิเศษ บริ
เฉทภาคกำหนด

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์
มหินทรเทพยมหาเมธี บุษยรัตนราชวิจิตร
บรมมหาราชจักรพรรดิราชสังกาศ อภิไศสรชาติสังสุทร
เคาระห์ณี จักรกรัชมหาราช มหามกุฏราชวง
กูร์ สุจริตมุตตุดาธิศ อรรคอุกฤษฐไพบุณย์

บุรพาคูญกฤษฏาภินิหาร ด้ฤทธิการวังสฤษดิ์
 ชาญฤทธิชัยวิจิตร โสภายสรพวงค์ มหา
 ชโนดมางคประนต บาทบงกชยุคล ประสิทธิ์
 สรรพศุภมตอุดมบรมสุธมาถ ทิพยเทพาวตาร
 ไพศาลเกียรติคุณอดุลยพิเศษ สรรพเทพศรีรา
 มุรักษ์ วิสิษฐศักดิ์สมญาพินิตประชานารถ เปรม
 กรมมตชัตติยราชประยูร มุตมขุมมาตยาภิรมย์ อุดม
 เชาธิการ บริบูรณ์คุณสารสยามาทินคร วรุต
 เมกวรรณดิถก มหาปวิวารนายกอนันต์มหันตวร
 ฤทธิเศษ สรรพพิเศษศรีนทร อเนกชนนิก
 สโมสรตมมต ประสิทธิ์วิชัยคโมโหดมบรมราช
 สัมบัติ ~~สมเด็จพระ~~เสวตรธัตติจักร ศิริวิรัตน์
 ปลัดเกษมพรหมราช ราชเสวกวิสิฐ สรรพศักดิ์วิ
 ชาติไชย สกตมโหดวิชัยมหาสุวามินทร์ มหเสศวร
 หินทรมหารามาธิราชวโรดม บรมนารถชาติ
 อาชณไกร พุทธิวิไชยรัตนสรณารักษ์ อุดม
 ศักดิ์อรุณเรศราชบริ เมตตากฤษณาสีตตฤไทย
 อโนปไมยบุญการ สกตไพศาลมหารัษฎาธิบดินทร์
 ประมินทรธรรมิกมหาราชธิราช บรมนารถพิตร
 พระจุตจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงพระราชดำริเห็นว่า สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ
 เจ้าฟ้าจันทราสารัตถวาร วโรฬารลักษณสัมบัติ
 รัตนกุมารี มีสมเด็จพระเจ้าลูกเธอที่มีพระชนมายุ
 ยิ่งกว่าสมเด็จพระเจ้าลูกเธอทุกพระองค์ มีพระ
 อธิบายไศรยและพระมารยาตงดงาม สมควรที่ดำรง
 อยู่ในพระบรมราชวงษ์อันสูงศักดิ์ ประกอบด้วย
 พระปรีชาสามารถในกิจการทั้งปวง เป็นที่ทรงพระ
 สนิหะมาแต่ทรงพระเยาว์ ทรงพระราชดำริให้
 จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นเจ้าฟ้าต่างกรม

ฝ่ายใน ตามชัตติยราชประเพณีมาแต่ก่อน ทรง
 รั้งรอไว้ด้วยเป็นเวลาระหว่างทุกซ์ ที่พระเจ้าลูก
 เชอ กรมขุนสุพรรณภาควดีประเชวรและสิ้นพระชนม์
 ต้องพระราชทานเพลิงแล้ว จึงจะพระราชทานพระ
 สุพรรณบัฏ แต่ที่มาเสด็จสิ้นพระชนม์เสียโดยเร็ว
 พถัน เป็นที่ทรงพระโสมนัสและทรงพระอาโงโดยเป็น
 อันมาก แต่ถึงว่าสมเด็จพระเจ้าลูกเชอจะเสด็จสิ้น
 พระชนม์ไปแล้ว หากควรที่จะตั้งความดีอันมีใน
 พระองค์ และชัตติยราชประเพณีให้สืบจากพระ
 ราชประสงค์ ซึ่งตั้งพระราชเหตุยไว้ไม่

จึงมีพระบรมราชโองการ ดำรัสสั่งให้สถาปนา
 สมเด็จพระเจ้าลูกเชอ เจ้าฟ้าจันทราสารัตถวาร
 วโรฬารลักษณสัมบัติ รัตนกุมารี เป็นเจ้าฟ้าต่าง
 กรมฝ่ายใน มีพระนามตามจารึกในพระสุพรรณ
 บัฏว่า สมเด็จพระเจ้าลูกเชอ เจ้าฟ้าจันทราสารัตถวาร
 วโรฬารลักษณสัมบัติ รัตนกุมารี กรมขุนพิจิตร
 เจษฎาจันทร์ ให้เป็นพระเกียรติยศ ปราบกฐัน
 กัดปาวสาน เทอญ ๒๕

พระราชทานสัญญาบัตรขุนนาง

วันที่ ๓ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๒๕๓๓
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จออกณวง
 ส่วนดุสิต ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราช
 ทานสัญญาบัตรขุนนางแก่ข้าราชการ คือ
 ✓ ให้หลวงอินทร์จำเอง เป็นหลวงพิพัฒเพ็ชร
 ภูม ยกระบัตรเมืองเพ็ชรบุรี ถ้อยศักดิ์นา ๑๒๐๐
 ✓ ให้นายจงบหาดเล็ก นายอำเภอรเข้ฉ้ามพัน
 แขวงเมืองสุพรรณบุรี เป็นขุนท่านุณนิกพระราชฎร์
 ตำแหน่งกรมการ ในกองข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑล
 นครไชยศรี ถ้อยศักดิ์นา ๒๐๐